

Motion till riksdagen 2005/06:N382

av **Håkan Larsson m.fl. (c)**

Norrlands förutsättningar att växa och utvecklas

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att tillsätta en bred Norrlandsutredning med uppgift att föreslå förändringar som stärker denna vidsträckta region och gör det lättare att ta till vara den stora utvecklingspotentialen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att återföra medel från vattenkraft till de kommuner och regioner där vattenkraften produceras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att inkomster från utboägd skog skall beskattas i den kommun där skogen finns och inte där ägaren är bosatt.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om geografiskt differentierade arbetsgivaravgifter.²
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att omlokalisera statliga arbetstillfällena från Stockholms län till övriga landet, i första hand till Norrland.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att förbättra näringsklimatet i Norrland och öka förädlingen av regionens naturresurser.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att utveckla kommunikationerna i Norrland.³
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att stärka det gränsöverskridande samarbetet med Norge och Finland.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att skapa bättre förutsättningar för fler att flytta till Norrland.

¹ Yrkande 3 hänvisat till SkU.

² Yrkande 4 hänvisat till SfU.

³ Yrkande 7 hänvisat till TU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Den vidsträckta och glesbefolkade norra delen av Sverige, här sammanfattningsvis kallat Norrland (även om Jämtland/Härjedalen har en stark egen regional identitet), har under sekler av centralmakten ensidigt setts som en råvarulevererande landsdel. Resurser som skog, malm, vattenkraft – och arbetskraft – har kommit, och kommer fortfarande, härifrån. Trots att dessa bygder i hög grad har bidragit, och bidrar, till det svenska samhällsbygget betecknas Norrland inte sällan som ett ”stödområde” eller en tärande del av landet.

Det är nu hög tid att bryta de gamla koloniala strukturerna och ge Norrland förutsättningar att växa och utvecklas. Förädlingsgraden av landsdelens stora naturresurser måste ökas och det norrländska näringslivet ges likvärdiga konkurrensmöjligheter. Vi föreslår att en bred ”Norrlandsutredning” tillsätts med uppgift att föreslå åtgärder för att bryta de koloniala strukturerna och föreslå åtgärder för hur den stora utvecklingspotentialen ska kunna tas till vara.

Ett medel att bryta beroendeförhållandet är att – efter förebild från Norge – återföra en del av de stora rikedomar som vattenkraften skapar till de kommuner och regioner där kraften produceras. Att knappast något av de mångmiljardvärden som skapas i kommuner som Ragunda, Sollefteå och Jokkmokk idag stannar lokalt och utvecklar de bygder som har släppt till sina forsar borde vara fullständigt oacceptabelt. Föreningen Sveriges Vattenkraftskommuner (FSV) har skissat på en modell som innebär att minst 600 miljoner kronor varje år ska stanna i de kommuner och regioner där ”det vita guldet”, vattenkraften, skapas. Det är hög tid för staten att genomföra en rättvisereform av denna typ.

En allt större andel av skogen i norra Sverige ägs av personer som är mantalsskrivna på andra håll i landet. Inkomster från denna utbögd skog bör i fortsättningen beskattas i den kommun där fastigheten finns och inte där ägaren råkar vara skriven. Dagens skattelagstiftning innebär att fattiga glesbygdskommuner på detta sätt undandras stora skatteintäkter.

I samband med försvarsnedläggningarna utlokaliseras en del statliga jobb till de drabbade orterna som kompensation. Det är bra, men det krävs också en långsiktig plan för omlokalisering av statlig sysselsättning från huvudstadsområdet till andra delar av landet, inte minst till Norrland. Att tre av fyra myndigheter som har bildats eller ombildats under det senaste decenniet har lokaliserats till Stockholms län – trots riksdagsbeslut om att annan lokaliseringsort ska prövas i första hand – är ett stort misslyckande. Det är hög tid att bryta denna centralisering och genomföra en omfattande omlokalisering av statlig sysselsättning. Genom tillskott av statliga arbetstillfällen kan de lokala arbetsmarknaderna breddas och därmed medverka till bättre tillväxtförutsättningar.

Klimatet för det privata näringslivet måste förbättras. Detta är viktigt i hela landet, men särskilt betydelsefullt i utsatta regioner i norr. Befintliga företag behöver bättre förutsättningar för att anställa fler och entreprenörer med goda affärsidéer bör uppmuntras att starta nya företag. Samarbetet med högskolor och universitet är viktigt både för att forskningsresultat lättare ska kunna

kommersialiseras och för att stärka regionerna. Fler företag och ett mer differentierat arbetsliv skapar nya arbetstillfällen och bättre möjligheter för fler att få ett utvecklande och trivsamt arbete. Detta är viktiga inslag i arbetet för att bekämpa ohälsan och därmed pressa ned sjukskrivningar och förtidspensioneringar. Skatteregler som är bättre anpassade till småföretagen och förbättrade lånemöjligheter är också viktiga inslag i en ny, bättre näringspolitik. Det innebär exempelvis att de nya förmånsrättsreglerna måste omprövas och framväxten av kreditgarantiföreningar uppmuntras.

Såväl regelförenkling som långsiktigt inriktade reformer i skattesystemet bör användas för att stimulera nyföretagande och stärka befintliga företag, i Norrland liksom i övriga delar av Sverige. Vi vill här särskilt lyfta fram kravet på en geografisk differentiering av arbetsgivaravgifterna. Den ekonomiska aktiviteten i glesbefolkade regioner, långt ifrån de stora marknaderna, kan stimuleras genom generellt sänkta arbetsgivaravgifter. Erfarenheterna från Norge är mycket positiva. Där ses differentierade arbetsgivaravgifter som det kanske viktigaste distriktpolitiska verktyget. Eftersom EU-kommissionen dessutom inför nästa programperiod uttryckligen öppnar för åtgärder av det här slaget i glesbebyggda regioner med mindre än 8 invånare/km² bör Sverige ta till vara denna möjlighet och sänka arbetsgivaravgifterna i norra Sverige.

Vidareförädling av Norrlands stora naturtillgångar måste aktivt främjas. Det finns goda förutsättningar att utveckla en miljövänlig energi- och livsmedelsproduktion runt om i bygderna i norra Sverige, möjligheter som måste tas till vara. Den rena naturen är en viktig förutsättning såväl för produktion av högkvalitativa livsmedel, vilket exempelvis sker vid bymejeriet i Skärvången, som för att utveckla turismen i denna vidsträckt region. Som ett led i energiomställningen bör odling av energigrödor för bioenergi- och etanolproduktion stimuleras. Potentialen på dessa områden är mycket stor.

Ett närmare gränsöverskridande samarbete med grannländerna Norge och Finland är också viktigt. Särskilt samarbetet Jämtland/Härjedalen–Trøndelag och Norrbotten–finska Lappland (Tornedalen) har en mycket stor utvecklingspotential. Framgång kräver dock att stora ansträngningar görs för att avveckla de återstående gränshindren för ett nära ekonomiskt samarbete över gränserna.

Förbättrade kommunikationer och stärkt infrastruktur överhuvudtaget är av mycket stor betydelse för att ge det vidsträckt Norrland, som omfattar 58 % av landets yta, någorlunda likvärdiga konkurrensmöjligheter på en alltmer globaliserad marknad. Vägar som bär året runt, snabbare och bättre tågförbindelser, flyg till rimliga priser och tillgång till bredband (digital allemansrätt i praktiken!) är av stor, ja avgörande, betydelse för en positiv utveckling för det norrländska näringslivet. Staten har också ett stort ansvar för en fungerande kollektivtrafik även i glesbygd.

Det är positivt att Inlandsvägen kommer att få Europavägsstatus, men vägnätet måste också få en allmän upprustning så att trafiken fungerar även i tjällossningstider. Upprustningen av vägen Sundsvall–Östersund–Trondheim, Europaväg 14, har nyligen fått stå tillbaka för det s.k. Trollhättepaketet, men det är nu hög tid att höja standarden på denna viktiga väg från Bottenhavet till Trondheimsfjorden. Vad gäller järnvägen måste bygget av Botniabanan full-

Fel! Okänt namn på

följas, snabbtågsförbindelsen på Atlantbanan till Trondheim förverkligas och den unika Inlandsbanan rustas upp så att den kan bli en verklig pulsåder, såväl för gods- som för persontrafik, för hela denna glesbebyggda region.

I Norrland är avstånden ofta långa och underlaget för en väl fungerande kollektivtrafik ofta litet. Därför är det för de flesta nödvändigt att ha daglig tillgång till privatbil för att åka till arbetet, skjutsa barnen och för att få tillgång till service av olika slag. De höjda drivmedelspriserna har därför blivit en betungande del av privatekonomin för många. Höga bensinpriser får en centraliserande effekt och försvårar för exempelvis barnfamiljer att bosätta sig på landsbygden. Vi föreslår därför att drivmedelsskatterna differentieras så att kostnaderna blir mindre i norra Sverige än i storstadsområden med korta avstånd och fungerande kollektivtrafik. En differentiering av drivmedelsskatterna bör kombineras med stimulanser för att påskynda övergången till alternativa bränslen som etanol och biogas.

I norra Sverige finns en god livskvalitet och gott om plats. Därför är det viktigt att på olika sätt underlätta för fler att flytta till Norrland. Förutom ett förbättrat näringsklimat för fler jobb och en förbättrad infrastruktur måste det bli lättare för människor att bosätta sig där de själva önskar. Det handlar exempelvis om att förbättra lånemöjligheter för att bygga även i glesbygd och ge kommunerna ansvaret för beslut när det gäller strandskyddet. I många kommuner i Norrland finns gott om möjligheter att bygga strandnära, vilket är en konkurrens fördel som dessa kommuner bör ha möjlighet att ta till vara. Den högre utbildningen är nu såväl utbyggd att det finns minst ett lärosäte i varje län. I norra Sverige är avstånden ändå långa, varför en väl fungerande distansundervisning, via Nätuniversitetet och lokala lärcentra, har ett stort värde för att minska den sociala och geografiska snedrekryteringen.

Stockholm den 22 september 2005

Håkan Larsson (c)

Birgitta Sellén (c)

Sven Bergström (c)